

Az egykori soproni Firma, néhai Ruzsinszky István, alias „kis Ruzsi” visszaemlékezése

1969. június 14-én a Sümeg melletti sarvalyi erdészházban az erdészek meghívására a Veszprém megyében dolgozó bánya-, kohó-, és erdőmérnökök egy csoportja találkozott, ahol Ruzsinszky István, az Ajkai Bányauzem akkori főmérnöke tartott igen kedves megemlékezést. A visszaemlékezést a Selmecei Akadémia Sopronba költözésének jubileumi évfordulójára a leszármazott Pollóné Ruzsinszky Judit hozzájárulásával a szerző egykori munkatársai adják közre.

Jó szerencsét! Üdv az erdészeknek!

Régen volt, amikor így együtt egymás után mondtam ki ezeket az üdvözlő kedves szavakat. Mikor volt az, amikor ezek a szavak mindennaposak voltak? Igen, 25-30 évvel ezelőtt, amikor mindnyájan ott voltunk az Akadémián Sopronban.

Most, hogy ennyi év után itt így összejöttünk, köszönetemet kell mondanom először mindazoknak, akik ezen fáradoztak és akik azon voltak, hogy ez a találkozás itt létrejöhessen. Amikor olyanokkal találkoztunk, akiket régen láttunk, a régi emlékek felelevenednek. Olyan ez az emlék ma már, mint egy szép álmom, mely elmúlt, de amelyet szívesen idézünk vissza.

Hol kezdtük az első találkozást? Az első egyetemi napok messze távlatában, ott, az Ifjúsági Kör helyiségeiben, ahol izgatottan tanultuk a balekvizsga előtt, hogy tulajdonképpen mik is vagyunk mi, újdonsült egyetemi polgárok. Balekok voltunk, és mi volt a balek? Tanultuk a tábláról: „A balek poros hasú, zöldfülű ész és értelem nélküli lény, amely minden tekintetben az isteni fényben tündöklő firmák támogatására szorul.” és tanultuk a balek 10 parancsolatát:

1. balek kusch!
2. balek kusscchh!
3. balek kussccchhh!
4. balek, légy illedelmes
5. balek, ne légy falánk
6. balek, ne légy konfidens
7. balek, mutatkozz be
8. balek, illedelmesen köszönj
9. balek, a Firmák asztalához csak engedéllyel ülj
10. balek, válassz magadnak Firmát

Ezt megtanultuk, nem csak szajkózva, hanem élni és alkalmazni is. Mert a kegyetlennek látszó balekvizsga után rájöttünk, hogy az isteni fényben tündöklő Firma csak jót akart, nevelt és segített elindulni azon az úton, amelyet ma mint soproni diákéveket emlegetünk.

Választottunk magunknak Firmát, aki az egyik szakestélyen Bacchus, Ceres és a többi istentelen pogány isten nevében megkeresztelt és vulgót adott, hogy a pogányok társaságából, a terítetlen asztal mellől a keresztelték közé, a fehér abrosszal terített mellé ülhesünk. Ez a vulgó rajtunk maradt, és sokaknak nem is az anyakönyvben bejegyzett nevére emlékezünk, hanem a soproni kereszttségben nyert vulgójára.

Mert ez és a többi Selmecebányáról átmentett hagyomány ápolása hozta létre a soproni diákközösséget, amely sok örömben és kemény időkben mindig meg

tudta egymást érteni és segíteni. A város is hozzájárult ehhez a diákromantikához, a belváros ódon szűk utcái, a kis kocsmák, a Lövérék fenyvesei és nem utolsó sorban a soproni diáklányok.

Így ismerkedtünk a várossal az Erzsébet utcai és a Deák téri vasárnap korzóján, az olasz saroknál, az időjelző állomás körös útjánál. Nem felejtettük el a Perkovátz szőke és barna sörét, a Jéger tanszék borát, az Elit kávéház feketéjét és hölgyeit.

Ki nem énekelte végig a Bánfalvi utat, mikor a Nika vendéglőtől jó hangulatban Sopron felé tántorgott? Az emlékek jelentkeznek egymás után. A Pannónia fehér terme nem a szakestélyek komoly és vidám hangulatára emlékeztet? Nem látjátok magatok előtt a mindenkori elnök komolyságát és nem halljátok a balekszós hangját, amikor a balekságot küldi sörös korsóéért? Majd jelenti az elnöknek, hogy mindenki előtt van sör. És a praeses utasítja a nótabírót hogy adja meg az alaphangot a bányász, kohász és erdész himnusz eléneklésére. Kinek a fülében nem cseng a szakestély utáni csendes soproni éjszakában felhangzó hosszú, nyújtott Tobiás! Ki nem szaladt ilyen éjszakán még rendőr elől a másik utcasarok felé? Aki ezt nem látta, nem hallotta és nem csinálta, az nem is volt Sopronban főiskolás.

Engedjétek meg, hogy kicsit emlékeztesselek benneteket a Várkerületnek volt macskaköves útjára, a pislogó gázlámpákra és a gázlámpa oltogató emberre, aki hajnali pirkadatkor megszokott szertartással oltogatta a lámpákat és csóválta a fejét, amikor egy-két elázott burs összeakaszkodva énekelte, hogy: „Szép városka Sopron, kapósak ott a lányok knolleri balleri juch, juch. Egy sem marad hoppon. Szép városka Sopron.”

Aztán múltak az évek, mi is kohlenbrennerek, majd Firmák lettünk, mi is balekokat kereszteltünk. Igaz közben előadásokra is be-bejárógattunk a Főiskolára és leraktunk minden vizsgát, no egy-kettő híján. Mert ugyebár nem volt igazi soproni főiskolás az, akinek egy-két uv-je nem volt 9 pengő 60 fillérért, és aki vizsga bárcát nem vett a questurában Kresadló professzor úrnál, aki ugyebár csak addig volt professzor, amíg államszámvitelből le nem vizsgáztunk, mert utána pénztáros úr maradt.

Emlékezzünk Stasney professzor úrra, aki többünk-től megkérdezte: „Tisztelt úr, nem tévesztette el a házszámot? A teológia a Deák téren van. Ilyen rajzolással menjen el a tisztelt úr papnak!”

Emlékezzünk a foltos grubenokra és valdenokra, amelyeken nem volt ritka a tempus folt. A jegyesség

első nyilvános jele és hűség ahhoz a kislányhoz, aki azt a foltot hímezte. Emlékeztek az éjjeli zenékre a kivilágosodó ablakok alatt, ahol *Horváth Jancsi*, vagy *Bóczi Rudi* húzta, de hányszor és hány ablak alatt, hogy: „csak egy kislány van a világon”?

Emlékeztek bizonyára arra az időre, amikor sztrájkoltunk, mert nem akartunk beiratkozni, ugyanis *Hóman* balek, a volt kultuszminiszter a 180 pengős tandíjat 250 pengőre emelte. Aprópó, tudjátok, hogy *Hóman* miért volt örök balek? Mert 1935-ben, mint kultuszminiszter a Főiskolát egyetemmé degradálta és a pesti műegyetemet hozzákapcsolta. Ezért mondtuk mi magunkat mindig főiskolásoknak és nem egyetemistáknak.

A sztrájk egy hétig tartott, lázas forrongó gyűlésekkel az Ifjúsági Körben. Megválasztott küldöttség járt a dékánál egyeztető tárgyalásokon. Az egyetem kapujában sztrájkőrök voltak és nem engedték be azt az egyetlen embert, aki be akart iratkozni. Érdekes, e mérnökársunk az életben, a későbbiek folyamán is különös, extra nézeteket vallott. Más nem akart iratkozni, pedig ekkor 380-an voltunk a főiskolán és 1941. január 16-át írtuk. Egy hét forrongása és gyűlésezése után egyeztető gyűlés volt az egyetemen, ahol *Modrovicz* professzor úr elmagyarázta, hogy ez az új rendelkezés miért is előnyös. Az erősebb kutya elmélete akkor is fennállt, így egyhetes sztrájk után megkezdtük az iratkozást.

De nem csak az egyetemre jártunk, a zaciba is. Lassan a nóta szerint, de a valóságban is a zálogházba vándorolt a fogasról is minden. Nem olyan régen egy levelezőlap akadt a kezembe, amelyet egy kamarásom írt abban az időben és többek között az alábbiakról tájékoztatott:

„Zálogcéduláid helyzete a következő:

1. Körző lejár 1940. okt. 20.	6.P
2. Szürke lengyelke lejár 1940. okt. 30.	8.P
3. Arany gyűrű lejár 1940. dec.1.	20.P

Amennyiben óhajtod, úgy a körzőt meghosszabbítom majd 20.-a körül és a kabátot is. Ha azonban ki akarod váltani jövedeled után rögtön, úgy felesleges a hosszabbítás, mert lejárta után egy hónapig a szabályok értelmében még kiváltható.”

Mert ugyebár nyári praxiban kinek volt szüksége körzőre? Ha rajzolni kellett, volt az üzemnél. Kinek

volt szüksége nyáron télikabátra? Olyan jól sehol sem őrizték meg, mint ott, mert még a molyoktól is védtek naftalinnal. Az arany gyűrű miért került be? Valószínű meg voltam szorulva pénz dolgában.

Emlékeztek bizonyára komorabb napokra is. Na, most nem a vizsgákra és szigorlatokra gondolok, hanem arra, mikor a hűség városában a hűtlenség kezdte bontogatni csápjait. Háború volt Európában. Ausztriát Hitler már bekebelezte. A soproni német kisebbség megtévesztettjei, a poncihterek egyre hangosabbak lettek. A légoltalmi elsötétítésben új jelszavak kezdődtek: „Sopron nein, Ödenburg Ja!”

Az egyetemmel szemben lévő licista pálya kerítésén egy reggel a következők voltak olvashatók: „Ein volk, ein Reich, ein Führer, Heil Hitler”. A professzorok házait horogkeresztekkel firkálták össze. A hivatalos szervek nem tettek semmit, sőt nyilvános megmozdulást a rendőrség nem engedélyezett. Gumibotos éjszakai háborút kezdtünk a poncihterekkel az ő városi negyedeikben, a Szent Mihály utcában és a Wiedenben.

Emlékeztek a Kossuth Lajos utcai Volksbund ház előtti néma tüntetésre, ahova egyenruhába kivonult az egyetemi ifjúság? A köri elnök és titkár tiltakozó jegyzéket nyújtott át és mi szorongva vártuk, hogy vajon kieresztik-e őket az akkor már birodalmi németekkel megszállott Volksbund házból. Ekkor voltak azok az idők, amikor éjjel a soproni utcákon őrséget álltunk, nappal pedig le-lecsuklók fejjel próbáltunk az előadásokra odafigyelni.

Ha emlékeim között tovább kutatok, ismét vidámabb emlékek villannak fel. Emlékeztek a főiskolás bálókra? A pompára, a jó kedvre, a csinos lányokra, a tánczenékre, a hajnalba nyúló cigányzenére? Emlékeztek bizonyára, hiszen a legszebb korban voltunk akkor. Mi voltunk a huszonévesek. Szerelem, diákromantika, diákcsinnyek a szép emlékek. De emlékek az egyetemi órák, a délutáni gyakorlatok, az év végi tanulmányi utak is.

Kedves filiszterré lett Firmák. Bocsássatok meg nekem, hogy ilyen sokáig emlékeztem, de Sopron az oka mindennek. – És most!

Mi lenne, ha együtt innánk most

Vagy egy fél kupával még ...

Cimbora rád köszöntöm fél kupámat,

Cimbora kívánom, hogy élj soká!

†**RUZSINSZKY ISTVÁN** bányamérnök (Váchartyán, 1919. július 2. – Csopak, 1986. május 24.) Az elemi iskolát Tatabányán, a gimnáziumot Tatán végezte. A „Tempus” szerzője, Ruzsinszky László öccseként, idősebb testvérét követve 1948-ban a Műegyetem soproni karán szerzett bányamérnöki oklevelet. Egy ciklusban az Ifjúsági Kör elnöke volt. Közben 1944-től gyakornokként az egyetemen dolgozott. Mérnöként először az olajiparban, majd Komlón, Várpalotán, Dudaron, Pusztavámon dolgozott. 1957-ben a Közép-dunántúli Szénbányászati Tröszt igazgatósága az Ajkai Bányák főmérnöki teendőinek ellátásával bízta meg. 1974-től 1980-ig, nyugdíjazásáig a vállalat központjában a szervezési osztályt vezette. Nevéhez fűződik Pusztavámon az Iker-akna fejlesztése, a csukatói üzemkoncentráció létrehozása, valamint az Ajkai Bányáknál az Ármin-akna élettartamának növelését szolgáló rekonstrukciós munkák megvalósítása, a jövesztési és rakodási technológiák fejlesztése. Ajkai működésének egyik kimagasló eredménye az Ajkai Bányászati Múzeum létrehozása. Számos kitüntetéssel ismerték el munkásságát.

A Csingervölgyért Egyesület szervezésében 2019. június 30-án Ruzsinszky István tiszteletére domborművet avattak Ajkán a Parkerdőben a Bányászati Múzeumban. – Szerk.